

PŘEHLED VÝZKUMŮ

57-2

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 57
Volume 57

Číslo 2
Issue 2

Předseda redakční rady Head of editorial board	Pavel Kouřil
Redakční rada Editorial board	Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski, Alexander Ruttkay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik
Odpovědný redaktor Editor in chief	Petr Škrdla
Výkonná redakce Assistant Editors	Hedvika Břínková, Jiří Juchelka, Šárka Krupičková, Olga Lečbychová, Zuzana Loskotová, Ladislav Nejman, Rudolf Procházka, Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela
Technická redakce, sazba Executive Editors, Typography	Barbora Tesařová
Software Software	Adobe InDesign CC
Fotografie na obálce Cover Photography	Medailon z hrobu 914/803 z kostela sv. Kříže v Javorníku (obr. 22, str. 191). Medallion from grave Nr. 914/803 in the St. Cross Church in Javorník (Fig. 22, Pg. Nr. 191).
Adresa redakce Address	Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. Čechyňská 363/19 602 00 Brno IČ: 68081758 E-mail: pv@arub.cz Internet: http://www.arub.cz/prehled-vyzkumu.html
Tisk Print	Azu design, s. r. o. Bayerova 805/40 602 00 Brno

ISSN 1211-7250
MK ČR E 18648

Vychází dvakrát ročně
Vydáno v Brně roku 2016
Náklad 400 ks

Časopis je uveden na Seznamu neimpaktovaných recenzovaných periodik vydávaných v ČR.
Copyright ©2016 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i., and the authors.

Resumé

Die Pädagogen, wissenschaftliche Mitarbeiter und Studenten des Instituts für Geschichte der Pädagogischen Fakultät der MU Brno und der archäologischen Forschungsbasis in Znojmo, haben auf der großmährischen Burgstätte Pöltenberg bei Znaim (Hradiště sv. Hypolita) in den Jahren 2014 und 2015 zwei ausgedehnte Ausgrabungen durchgeführt. Sie haben dabei vor allem die Untersuchung des östlichen Teils der zentralen Grabstätte fortgesetzt, die sich im westlichen Vorfeld der Burgstätte befindet. Sie haben weitere 75 großmährische Körpergräber mit reicher Ausstattung (vgl. Tab. 1) untersucht, dokumentiert und ausgehoben. Der Rand der Grabstätte wurde allerdings durch Terrassierung, einen Hohlweg und einen Kellerbau aus dem 15. – 16. Jahrhundert beschädigt. Die Erforschung der zentralen Grabstätte soll weiter fortgesetzt werden. Schon jetzt gehört jedoch diese Nekropole mit rund 600 untersuchten Gräbern und einzigartiger Ausstattung (vor allem der Frauenschmuck) zu den größten Nekropolen aus dem 9. Jh. – 1. Hälfte des 10. Jhs in Mähren. Es liegen dort nach unserer Einschätzung etwa 1500 Gräber, die untersucht werden können.

Eine zweite Untersuchung, die auf dem Grundstück eines zu erbauenden Einfamilienhauses durchgeführt wird, steht im Moment vor dem Abschluss. Im Rahmen der Untersuchung soll die Siedlungssituation im unmittelbaren Hinterfeld der Außenbefestigung dieses großmährischen Zentrums festgestellt werden. Auch in diesem Bereich wurde jedoch das Terrain durch Terrassierung und einen Weg wesentlich beschädigt. Es wurde dadurch der Hauptteil der Befestigung gänzlich zerstört – die Kammerkonstruktion der Befestigungsmauer mit dem vorderen Steinmauer. Von einer kleinen Mauer, an die der hintere Teil der Kammerkonstruktion angelehnt war, sind nur Überreste übrig geblieben. An dieselbe Mauer war ursprünglich von der anderen Seite auch der hintere Wandteil einiger hölzerner Blockhütten angelehnt, die sich gegen den Siedlungsareal hinter der Befestigungsmauer hin öffneten. Des Weiteren wurden zwei Grubenhäuser mit Steinöfen und einige weitere kleine Objekte ausgegraben und zahlreiche Keramik-, Eisen-, Bronze-, Knochen- und Steinfunde (7 Mahlsteine, 2 Schleifsteine) sowie ein Grab eines älteren Kindes (Nr. 964) entdeckt.

ZNOJMO (K. Ú. ZNOJMO-MĚSTO, OKR. ZNOJMO)

Intravilán. Středověk, novověk. Minoritský klášter, pohřebiště. Záchranný výzkum. Jihomoravské muzeum ve Znojmě, p. o.

Záchranný archeologický výzkum byl vyvolán výkopový-

mi pracemi realizovanými v rámci výstavby WC pro návštěvnky Jihomoravského muzea v minoritském klášteře. V návaznosti na zemní práce bylo mezi 18. 5. – 16. 6. 2015 položeno celkem 5 sond.

Sonda S1 se nacházela v bývalém refektáři kláštera. Refektář a přilehlé místnosti byly zavezené stavební sutí. To má souvislost s celkovým vývojem kláštera. Po jeho zrušení na konci 18. století objekt chátral a křídlo s refektářem by se dalo označit jako trosky. Na těchto troskách byly během 20. a 30. let 19. století provedeny rozsáhlé stavební práce a zmiňované křídlo bylo přestavěno na věznici. Po odstranění suti během výzkumu bylo možné zdokumentovat několik stavebních fází vývoje původního obvodového zdiva kláštera.

Sonda S2 se nacházela v chodbě mezi refektářem a křížovou chodbou. Tento prostor byl opět vyplněn stavební sutí z konce 18. a první třetiny 19. století. Zhruba v polovině délky výkopu se nám podařilo zdokumentovat relikv původní zdi odstraněné během přestavby kláštera z přelomu 20. a 30. let 19. století.

Sondy S3 a S4 se nacházely za vjezdem do dvora minoritského kláštera (přes zeď naproti sondě S1) a kopírovaly jeho obvodovou zeď. V sondách bylo zdokumentováno několik vrstev z 16., 17. a případně 18. století a zejména pak S3 poskytla pěknou kolekci zlomků zdobených kachlí a několik střepů skla.

Sonda S5 byla vedena napříč křížovou chodbou. Šířka výkopu byla 50 cm a délka pak 3 m. Po odstranění dlažby a betonového výmazu, jsme narazili na vrstvu silně promísenou pravěkými, přesněji řečeno únětickými střepy. Po snížení této vrstvy se nám vyrýsovalo na první pohled několik patrných zahloubených objektů. Při jejich postupném vybírání se podařilo rozlišit 6 výkopů, které se různým způsobem vzájemně porušovaly. Tyto výkopy představovaly v 5 případech hroby, v jednom pak nebyla funkce zatím objasněna. V těchto pěti hrobech se nacházelo celkem 6 pohřbů. Do výkopu 505 byl druhotně přidán pohřeb H800. I když byl výkop svou velikostí velice omezený a svoji podstatou nám umožnil zdokumentovat pouze hrobové jámy v jejich šířce, lze konstatovat, že mrtví byli do hrobu uloženi v natažené poloze na zádech ve směru jihozápad – severovýchod. Otázkou zůstává poloha horních končetin. Výjimku tvořil pohřeb H800, který byl do hrobu umístěn v neanatomické poloze. Dá se předpokládat, že kosti byly druhotně přemístěné, když se na ně narazilo během kopání nového hrobu. Podle antropologické analýzy provedené Mgr. L. Šínem, Ph. D., se ve třech případech jedná o ženu, v jednom o muže a ve dvou nebylo možné pohlaví určit. Na základě tohoto zjištění bychom mohli uvažovat o tom, že pohřbení představovali jedince lépe společensky postavené, kteří mohli být např. donátoři minoritského kláštera. Otázkou nadále zůstává přesná datace kosterních ostatků, neboť se v takto omezeném výkopu nepodařilo zachytit žádný datační materiál.

Sonda S6 se nacházela v rajske zahradě, přes zeď naproti S5. I v této sondě bylo zdokumentováno několik vrstev. Ze sondy se podařilo vyzvednout střepový materiál ze starší doby bronzové, z období mladohradištního, středověkého a raně novověkého. Přesné časové zařazení všech zdokumentovaných situací je momentálně předmětem bližšího zkoumání, stejně jako souvislosti mezi jednotlivými zjištěnými stavebními fázemi

David Rožnovský

Resumé

Znojmo (Bez. Znojmo), Stadtbereich. Mittelalter, Neuzeit. Minoritenkloster, Begräbnisstätte. Rettungsgrabung.

ŽALKOVICE (OKR. KROMĚŘÍŽ)

Centrum obce. Středověk, novověk. Sídliště, vesnice. Záchraný výzkum.

V průběhu poměrně rozsáhlé stavební aktivity související s kompletní rekonstrukcí kanalizační sítě, doplněné o stavbu nové čistírny odpadních vod v Žalkovicích, probíhaly od září 2014 do října 2015 průběžné archeologické dohledy, při kterých byly souladu s předpokladem, že vývoj obce v jejím centru sahá až do středověku, na vertikálních profilech výkopů pro kanalizaci zachyceny dva archeologické objekty, jejichž datace na základě nepočetného keramického souboru, získaného v průběhu jejich vzorkování, odpovídá vrcholnému středověku. V jednom z objektů se vyskytl také keramický fragment z tuhového těsta s výzdobou v podobě hřebenových vpichů, který by mohl signalizovat jisté přežívání hradištní tradice, současně s ním však byly nalezeny další fragmenty s příměsí slídy a je tedy možno ho rámcově zasadit na samotný počátek vrcholného středověku, resp. na přelom 1. a 2. poloviny 13. století. Výše zmíněné prostorově nevýrazné objekty pak byly doplněny objektem novověkého staří, který lze s jistotou interpretovat jako pec. Centrum obce lze na ZM ČR 1:10 000, list 25-13-22, lokalizovat v okolí bodu 269/72 mm od Z/J s. č.

Adam Fojtík, Miroslav Popelka

Resumé

Žalkovice (Bez. Zlín), gebauter Teil der Gemeinde. Mittelalter, Neuzeit. Siedlung, Dorf. Rettungsgrabung.